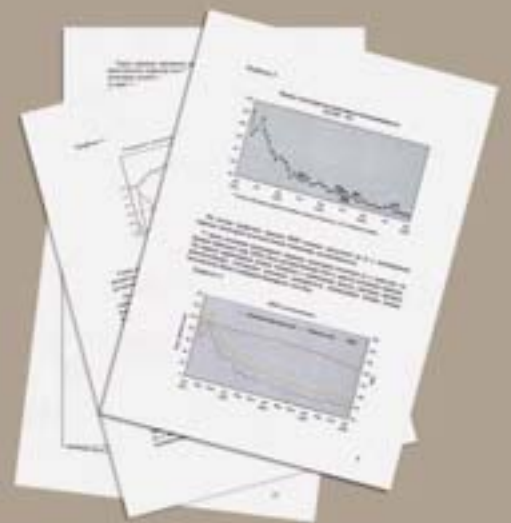

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

Сектор за економске анализе
и истраживања

Методолошка објашњења израде извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности

Март 2011

Аутори: Биљана Савић, Маја Гавриловић

Резиме

Методологија извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности усклађена је са Приручником за платни биланс, пето издање (1993) и Смерницама за израду извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности (2001) Међународног монетарног фонда. Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности представља важан макроекономски показатељ и обавезан документ за земље које извештавају сагласно специјалним стандардима дисеминације података (СДДС).

Методологијом су дате основне карактеристике извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности, односно дефиниције основних категорија, институционална покривеност, временски обухват, периодичност извештавања, као и основни извори података.

Садржај:

1.	Основни концепти Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности.....	4
2.	Основне карактеристике Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности.....	4
2.1.	Институционална покривеност.....	4
2.2.	Обухват финансијских активности у Извештају званичних девизних резерви и девизне ликвидности.....	5
2.3.	Принцип вредновања.....	5
2.4.	Временски обухват.....	5
2.5.	Критеријум резидентности.....	5
3.	Структура Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности.....	6
4.	Периодичност извештавања.....	8
5.	Пракса ревизије података.....	8
6.	Објављивање података.....	8
7.	Контакти.....	9

Методолошка објашњења израде Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности

Народна банка Србије има обавезу да израђује Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности. За обраду података и објављивање Извештаја задужено је Одељење статистике платног биланса, које чини саставни део Сектора за економске анализе и истраживања. Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности представља важан макроекономски показатељ и обавезан документ за земље чланице СДДС-а¹.

1. Основни концепти Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности

Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности израђује се сагласно Приручнику за платни биланс, пето издање (Међународни монетарни фонд, 1993. година)² и Смерницама за израду извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности (Међународни монетарни фонд, 2001. година)³.

Извештај обухвата: (1) званичне девизне резерве и (2) девизну ликвидност.

Званичне девизне резерве, сагласно Приручнику за платни биланс, пето издање, дефинисане су као: „девизна средства која су доступна монетарној власти и контролишу их монетарне власти, а користе се за директно финансирање платно-билансне неравнотеже и индиректно регулисање такве неравнотеже путем интервенција на девизном тржишту, којима се утиче на девизни курс, и/или за друге сврхе“ (Приручник за платни биланс, пето издање, параграф 424).

Девизна ликвидност представља шири појам од званичних девизних резерви и односи се на (1) девизна средства расположива властима (монетарној власти и централној влади) за задовољавање тражње за девизама и (2) планиране и потенцијалне нето одливе девизних извора по основу краткорочних девизних обавеза и ванбилансне активности власти.

2. Основне карактеристике Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности

2.1. Институционална покривеност

Сагласно Закону о Народној банци Србије (2010. година), члан 4. став 2, Народна банка Србије је једина институција одговорна за држање и управљање званичним девизним резервама Републике Србије. Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности покрива активности Народне банке Србије, као монетарне власти, и централне владе (без јавних фондова)

¹ Специјални стандарди дисеминације података („SpecialDataDisseminationStandard“).

²<http://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>

³<http://dsbb.imf.org/Pages/SDDS/SDDSGuide.aspx>

које представљају две институције одговорне за настанак обавеза које могу оптеретити званичне девизне резерве.

2.2. Обухват финансијских активности у Извештају званичних девизних резерви и девизне ликвидности

Извештај званичних девизних резерви обухвата само инструменте који су у страног валути и инструменте у динарима који су деноминирани или индексирани у страног валути. Девизна средства у неконвертибилним валутама, као и средства која не задовољавају критеријуме званичних девизних резерви, нису укључена у Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности.

2.3. Принцип вредновања

Подаци у Извештају званичних девизних резерви и девизне ликвидности изражени су у милионима евра. Инструменти у другим валутама конвертују се на основу званичног девизног курса последњег дана извештајног периода.

Позиција хартија од вредности вреднује се дневно на основу тржишне вредности инструмента о којем је реч, а злато је обрачунато по текућој тржишној вредности. Планирани и потенцијални нето одливи вредновани су по номиналној вредности. Камате на званичне девизне резерве и остала девизна средства укључене су у Табели I.

2.4. Временски обухват

Временски период који Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности обухвата је краткорочан. Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности заснован је на концепту преостале (резидуалне) доспелости и укључује: краткорочне инструменте (оригиналног рока доспећа до годину дана), дугорочне инструменте чије је преостало доспеће годину дана или мање и плаћање/наплате главница и камата с роком доспећа од годину дана у односу на извештајни период. Подаци о планираним и потенцијалним нето одливима подељени су у три категорије доспећа: (1) до месец дана, (2) дуже од месец дана до три месеца и (3) дуже од три месеца до годину дана од месеца за који се извештава.

2.5. Критеријум резидентности

Званичне девизне резерве представљају потраживања монетарних власти према нерезидентима, док се девизна ликвидност односи на потраживања и обавезе власти (монетарне власти и централне владе) према резидентима и нерезидентима.

Критеријум резидентности је у сагласности с Приручником за платни биланс, пето издање.

3. Структура Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности

Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности састоји се од четири дела, и то:

Табела I. Званичне девизне резерве и остала девизна средства

Овај део Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности односи се на стање званичних девизних резерви и осталих девизних средстава.

A. Званичне девизне резерве

Дефиниција званичних девизних резерви која је примењена у Извештају званичних девизних резерви и девизне ликвидности конзистентна је с методологијом Међународног монетарног фонда представљеној у Приручнику за платни биланс, пето издање. Облици званичних девизних резерви Републике Србије експлицитно су дефинисани у Закону о Народној банци Србије, члан 49, по којем:

„Девизне резерве Народне банке Србије чине:

- 1) потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству;
- 2) хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству;
- 3) специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда;
- 4) злато и други племенити метали;
- 5) ефективни страни новац.“

Званичне девизне резерве Народне банке Србије састоје се од девизних потраживања према нерезидентима које Народна банка Србије у било ком тренутку може користити за премошћавање неусклађености међународних плаћања и обухватају:

- Утрживе иностране хартије од вредности (A.1.a.);
- Ефективни страни новац, девизне депозите по виђењу, девизне орочене депозите који се могу разрочити пре доспећа и девизне орочене депозите с преосталим доспећем до годину дана (A.1.б.);
- Резервну позицију код Међународног монетарног фонда (A.2.);
- Специјална права вучења (A.3.);
- Злато (A.4.).

У Табели I. Званичне девизне резерве и остала девизна средства укључене су и доспеле камате на инструменте хартија од вредности, ефективни страни новац и депозите.

Б. Остала девизна средства

Остала девизна средства обухватају девизна средства монетарних власти и централне владе која не испуњавају основне критеријуме званичних девизних резерви.

Извор података: Основни извор података Табеле I. представљају рачуноводствени подаци Народне банке Србије.

Табела II. Планирани краткорочни нето одливи девизних средстава

Табела II. Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности приказује планиране краткорочне нето одливе девизних средстава монетарне власти и централне владе који настају из претходно уговорених девизних нето обавеза.

У табелу су укључени сви нето одливи девизних средстава на бруто нивоу (прилив и одливи су одвојено приказани) у периоду од дванаест месеци од тренутка извештајног периода на који се табела односи. Преостала доспелост је подељена у три посебна временска периода: „до месец дана“, „дуже од месец дана до три месеца“ и „дуже од три месеца до годину дана“. Приливни токови су приказани с предзнаком плус (+), док су одливни токови приказани с минусним предзнаком (-). Критеријум резидентности се не примењује у овој табели. Планирани краткорочни нето одлив девизних средстава приказују се по номиналној вредности.

Извори података: Подаци потребни за попуњавање Табеле II. добијају се од Одсека за извршавање кредитних обавеза према иностранству, Одељења за сарадњу са међународним организацијама и Европском унијом и Одељења за управљање рачуном Фонда револвинг кредита Републике Србије, која су организационо у Сектору за међународну сарадњу, као и Одељења за послове јавног дуга из Сектора за монетарну политику и стратегију.

Табела III. Потенцијални краткорочни нето одливи девизних средстава

Табела III. Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности приказује потенцијалне краткорочне нето одливе који могу узроковати евентуалне одливе и приливе девизних средстава. По дефиницији, ова ставка се односи на нето одливе који произлазе из ванбилансних активности. Потенцијални краткорочни нето одливи девизних средстава приказују се по номиналној вредности и покривају само оне приливе и одливе који доспевају у току дванаест месеци од периода за који се извештава (принцип преосталог доспећа).

Извори података: Подаци потребни за попуњавање Табеле III. добијају се од Одсека за извршавање кредитних обавеза према иностранству, Одељења за сарадњу са међународним организацијама и Европском унијом и Одељења за управљање рачуном Фонда револвинг кредита Републике Србије, која су организационо у саставу Сектора за међународну сарадњу Народне банке Србије и Управе трезора Министарства финансија.

Табела IV. Меморандумске ставке

Табела IV. Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности треба да пружи додатне информације о стању и токовима девизних средстава које нису приказане у Табелама I–III, а битне су за процену стања девизних резерви, девизне ликвидности и изложености девизном ризику Републике Србије. У овој табели обухваћени су инструменти деноминирани у иностраној валути, али поравнати на други начин (нпр. динарима), као и валутна структура званичних девизних резерви.

Извори података: Подаци потребни за попуњавање Табеле IV. добијају се од Сектора за девизне послове и Сектора за послове монетарног система и политике Народне банке Србије и Управе трезора Министарства финансија.

4. Периодичност извештавања

Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности сачињава се на месечном нивоу и објављује тридесет дана након истека месеца на који се односи.

5. Пракса ревизије података

Подаци Извештаја званичних девизних резерви и девизне ликвидности подложни су корекцијама према званичним изворима. Уколико дође до промене методологије због унапређења квалитета података, Народна банка Србије ће о томе благовремено обавестити кориснике података.

6. Објављивање података

Извештај званичних девизних резерви и девизне ликвидности објављује се на веб-страници Народне банке Србије: www.nbs.rs.

7. Контакти

За сва питања у вези с примењеном методологијом или објављеним подацима у Извештају званичних девизних резерви и девизне ликвидности можете се обратити Сектору за економске анализе и истраживања – Одељењу статистике платног биланса.

Народна банка Србије
Сектор за економске анализе и истраживања
Одељење статистике платног биланса
Улица краља Петра 12
11 000 Београд
Србија
И-мејл: biljana.savic@nbs.rs

Последњи пут ажурирано: 31. 03. 2011.